ע"פ 5209/17 – סופיאן אבו נסרה,מוחמד נערה נגד מדינת ישראל

<u>בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים</u>

ע"פ 5209/17
ע"פ 6975/17

לפני:	כבוד השופט נ' סולברג כבוד השופטת ד' ברק-ארז כבוד השופט י' אלרון
המערער בע"פ 5209/17:	סופיאן אבו נסרה
המערער בע"פ 6975/17:	מוחמד נערה
	נ ג ד
המשיבה:	מדינת ישראל

ערעורים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 8.6.2017 בת"פ 58301-12-15 שניתן על ידי כבוד השופט ג' אזולאי

תאריך הישיבה:	ח' בשבט התשע"ח	(24.1.2018)
בשם המערער בע"פ 5209/17:	עו"ד סרי ח'ורי	
בשם המערער בע"פ 6975/17:	עו"ד עבד אלמג'יד פאהום	
בשם המשיבה:	עו"ד רחלי זוארץ לוי	

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. שני ערעורים, שהוגשו על-ידי שני הנאשמים, על גזר הדין שניתן בעניינם, לאחר שהורשעו על-פי הודאתם במסגרת עסקת טיעון, בעבירת שוד בנסיבות מחמירות ובעבירות נלוות.

2. ביום 5.12.2015 נסעו המערערים – מוחמד וסופיאן – ברחובות נצרת עילית, כאשר מוחמד נוהג במכונית. מוחמד הבחין במתלוננת, אשה כבת 65, כשעל ידה הימנית תיק; או אז החליט מוחמד לשדוד את התיק. לשם כך ביקש מסופיאן לנהוג במכונית בזמן שהוא ישדוד את תיקה של המתלוננת; סופיאן הסכים לכך. השניים חלפו על פני המתלוננת ועצרו את המכונית. סופיאן עבר למושב הנהג, והמתין כאשר המכונית מונעת. מוחמד התנגב אל מאחורי המתלוננת, דחף אותה בחוזקה, ומשך את התיק בכוח. כתוצאה מהתנגדותה נפלה המתלוננת ארצה. נגרמו לה חבלות. מוחמד ברח למכונית והמערערים נמלטו מן המקום, כאשר סופיאן נוהג במכונית על אף שלא היה לו רישיון נהיגה.

3. המערערים הורשעו על-פי הודאתם, בגין אירוע השוד, בסדרת עבירות. מוחמד הורשע בעבירת שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; הסתייעות ברכב לביצוע פשע, לפי סעיף 43 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961; איסור לנהוג בלי רישיון נהיגה, לפי סעיפים 10(ב) בצירוף 36ב(ג) לפקודת התעבורה; כמו כן, הורשע מוחמד בעבירה של שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין, וזאת בשל כך שהינחה את סופיאן לשקר בחקירותיו, לאחר שנתפסו.

4. סופיאן הורשע בעבירת סיוע לשוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, בצירוף סעיף 31 לחוק; נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה; ונהיגה ללא תעודת ביטוח תקפה, לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.

5. בפתח גזר הדין, התייחס בית המשפט לתסקיר שירות המבחן שניתן בעניינם של השניים: באשר למוחמד, צוין כי הוא רווק, כבן 20, תושב נצרת; בשנים האחרונות הוא נוהג לעשן חשיש ולשתות אלכוהול בתדירות יומית. הוא הודה במיוחס לו, ושירות המבחן העריך כי ללא שילוב בהליך טיפולי משמעותי, קיים סיכון להישנות עבירות דומות. על כן המליץ שירות המבחן להסתפק בתקופת מעצרו, ולהטיל עליו צו מבחן למשך שנה וחצי. באשר לסופיאן, צוין כי הוא בן 21, תושב נצרת, ללא הרשעות קודמות. הוא לקח אחריות חלקית על המעשה והשליך את האחריות על כתפי מוחמד. שירות המבחן לא בא בהמלצה בעניינו, וסבר כי ענישה מרתיעה שניתן להמירה בעבודות שירות היא ענישה אפקטיבית במקרה זה.

6. לאחר שהציג את תסקירי שירות המבחן ואת טענות הצדדים לעונש, דן בית המשפט בהרחבה בערכים החברתיים שנפגעו בעקבות מעשה השוד, עמד על חומרת המעשים – ובפרט כאשר מדובר בתקיפת אדם מבוגר, וסקר את מדיניות הענישה הנוהגת. בהינתן המכלול, קבע בית המשפט את מתחם הענישה ביחס למוחמד והעמידו בין 24–42

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

חודשי מאסר; וביחס לסופיאן בין 15–32 חודשי מאסר. כמו כן נקבע מתחם לתקופת פסילת הרישיון.

7. במסגרת גזירת העונש, ביחס למוחמד ציין בית המשפט לקולא את הבעת הצער והחרטה, ואת נכונותו להשתלב בהליך טיפולי; ולחומרה – עבר פלילי ותעבורתי (הפרת הוראה חוקית ותקיפת שוטר, ועבירות סמים). ביחס לסופיאן צוין לקולא עברו הנקי, והכרה מסוימת בשלילה שבמעשים. גם גילם הצעיר של השניים הובא במניין השיקולים. בית המשפט ציין כי לאור נתונים אלו ולאור מתחם הענישה שנקבע, אין ביכולתו לקבל את המלצת שירות המבחן, שכן אין הצדקה בענייננו לסטות מן המתחם משיקולי שיקום. יש להתחשב גם בשיקולי הרתעת הנאשם והרתעת הרבים, המטים את הכף לעבר מאסר בפועל. בית המשפט גזר אפוא על מוחמד עונש של 32 חודשי מאסר בפועל, ועל סופיאן נגזרו 22 חודשי מאסר בפועל. כמו כן נגזרו על המערערים עונשי מאסר על תנאי, תקופת פסילה מלהחזיק רישיון נהיגה, והם חויבו בתשלום פיצוי כספי למתלוננת.

הערעורים

8. מוחמד וסופיאן הגישו ערעורים על חומרת העונש. סופיאן אף הגיש בקשה לעיכוב ביצוע עונשו, ובית משפט זה נעתר לה (החלטת השופט ע' פוגלמן מיום 3.7.2017).

9. בע"פ 6975/17, אשר הוגש על-ידי מוחמד, נטען כי היה על בית המשפט המחוזי לסטות לקולא ממתחם הענישה, וזאת בשל המלצתו של שירות המבחן, להסתפק בימי המעצר לעניין עונש המאסר בפועל. שירות המבחן התרשם ממוחמד כבעל מוטיבציה שיקומית; נוכח גילו הצעיר, והבעת החרטה – יש ליתן משקל משמעותי להמלצת שירות המבחן בקשר אליו.

10. בע"פ 5209/17, שהוגש על-ידי סופיאן, נטען כי מתחם הענישה שנקבע בענייננו – הוא מתחם שגוי. זאת, בשל חלקו השולי של סופיאן בביצוע המעשה. כוונת השוד של מוחמד נודעה לסופיאן שניות ספורות עובר לביצוע השוד, והוא נגרר לכך תוך הפעלת שיקול דעת מוטעה. הנסיעה כשלעצמה, עד למפגש עם המתלוננת, היתה נסיעה 'תמימה' ללא כוונת זדון כלשהי. בנוסף, יש ליתן את הדעת על גילו הצעיר של סופיאן בעת ביצוע המעשה. סופיאן מציין עוד, כי נדחתה בקשתו להגשת תסקיר משלים לשם בחינת הליך טיפולי. נקודות אלו צריכות היו להשליך על גבולו התחתון של מתחם הענישה, ולהעמידו על עונש שניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות.

11. מוסיף סופיאן וטוען, כי גם בתוך מתחם הענישה שנקבע לו, היה על בית המשפט לנטות לקולא. עוד נטען על-ידו, כי השוואת עונשו לעונש שהושת על מוחמד, המבצע העיקרי של העבירה, מלמדת אף היא על כך שמדובר בעונש חמור יתר על המידה.

12. תסקיר עדכני מטעם שירות המבחן בעניינו של מוחמד מלמד על קבלת אחריות, אמנם תוך המעטה מחומרת העבירות. מוחמד עודנו מתקשה לגלות אמפתיה כלפי נפגעת העבירה. לא נרשמו לחובתו עבירות משמעת. מוחמד השתלב במסגרת החינוך בכלא, מגלה עניין בחומר הנלמד. במישור הטיפולי השתלב מוחמד בטיפול קבוצתי ופרטני. הוא מתמיד בכך.

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

13. תסקיר עדכני מטעם שירות המבחן בעניינו של סופיאן מלמד על קבלת אחריות חלקית בלבד. הוא משליך את עיקר האחריות על מוחמד. חסר אמפתיה רגשית כלפי הנפגעת. חרד מעונש המאסר הצפוי לו. מסכים לטיפול, אך רק מבחינה מילולית, מבלעדי תובנה לבעייתיות שבהתנהגותו, ולצורך לפעול לשינוי. שירות המבחן לא בא אפוא בהמלצה טיפולית בעניינו. מן הראוי לציין עוד, כי מוחמד וסופיאן טרם שלמו לנפגעת את הפיצויים שחוייבו בתשלומם.

14. בדיון שהתקיים לפנינו, התמקד ב"כ של מוחמד בשיקולי השיקום, והדגיש כי ההליך הפלילי הוביל את מוחמד לחשבון נפש פנימי והוא נרתם להליך הטיפולי. ב"כ של סופיאן הדגיש כי עונשו, כמי שהורשע בסיוע בלבד, חמור ביחס למדיניות הענישה הנהוגה בכגון דא. עוד ציין כי הפיצוי לא שולם מחמת טעות, וזו תתוקן לאלתר. ב"כ המשיבה, מצדה, הדגישה את עברו הפלילי של מוחמד, וטענה כי חלקו של סופיאן במעשה לא היה מזערי, אלא נחוץ לשם הוצאת מעשה השוד אל הפועל; במכלול, בהתחשב בנסיבות לקולא ולחומרא ובמדיניות הענישה הנוהגת, אין הצדקה לשיטתה להתערב בעונש שנגזר על המערערים.

הכרעה

15. לאחר שמיעת הצדדים ועיון בטענותיהם, אין בידינו להעתר לערעור. הלכה היא כי ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בעונש שנגזר על-ידי הערכאה הדיונית, אלא במצבים חריגים (ע"פ 5432/17 קשוע נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (24.1.2018)). איננו סבורים כי זהו המצב בענייננו: המעשה חמור, ומצדיק ענישה הולמת; אין בכוחם של שיקולי השיקום לגבור על כך.

16. חומרתה של עבירת השוד ברורה מאליה, קל וחומר כאשר קורבנות העבירה הם אזרחים מבוגרים, שלעתים הם 'טרף קל' לביצוע עבירות שוד; אזרחים אלו זכאים לתחושת ביטחון ולידיעה כי מי שיתקוף אותם לא יחמוק מן העונש הראוי לו. "חברה שבה תחושת הביטחון האישי של בניה ובנותיה, ובמיוחד החלשים שבהם, כגון קשישים, מעורערת – זקוקה לשיקום ולחיזוק, כדי שתחושה ראויה תשוב על כנה [...] בית המשפט הוא אחת הכתובות ההכרחיות לציפיה זו. אין בידו ארנק של תקציבים לחיזוק הביטחון האישי, אך יש בידו חרב שבמקרים המתאימים עליו להניפה, היא חרב הענישה" (ע"פ 2163/05 אלייב נ' מדינת ישראל, פסקה ו (12.12.2005)). העונשים שנגזרו על המערערים – לשם כך נועדו. אכן, בהתחשב במכלול הנסיבות אין מדובר בעונשים קלים, אולם לא מצאנו כי הם חורגים מן הרף הראוי, באופן המצדיק את התערבותה החריגה של ערכאת הערעור.

17. באשר לשיקולי השיקום נציין כי יש לברך על מגמתו החיובית של מוחמד, ולהביע תקווה כי ימשיך ויתמיד בהליכי הטיפול והשיקום שהחל בהם. מדברי שירות המבחן אכן עולה כי מוחמד הפיק ומפיק תועלת מן ההליך הפלילי, לרבות מן העונש שהושת עליו. אולם בד בבד, איננו סבורים שדי בכך על מנת להצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם. בראיה רחבת-טווח, השיקום והטיפול שמוחמד מתמיד בהם כעת לבטח יועילו לו בהמשך דרכו, לכשיעמוד מול ועדת השחרורים, וכאשר יצא, בסופו של דבר, מבית הסוהר לדרך חדשה.

18. אשר על כן, החלטנו לדחות את שני הערעורים.

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

סופיאן יתייצב לריצוי עונשו ביום 11.2.2018 עד השעה 10:00, בבית המעצר צלמון, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר כשברשותו תעודת זהות או דרכון ועותק מפסק דין זה. על סופיאן לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, ט' בשבט התשע"ח (25.1.2018).

ש ו פ ט ש ו פ ט ת ש ו פ ט

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©